

УДК 657.862.02

Склярук І. П.

i.skliaruk@knu.ua, ORCID ID: 0000-0003-1169-8443

к.е.н., доцент кафедри обліку та аудиту,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

Гузей Н. С.

nataliia.huzei@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1594-1877

магістр обліку і оподаткування,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

***Анотація.** Наведено підходи та методи управління кредиторською заборгованістю суб'єктів господарювання в умовах нестабільності та невизначеності. Проведено аналіз стану та структури поточної кредиторської заборгованості підприємств в Україні. Визначено основні етапи обліку та подано напрями і способи оптимізації облікових процесів. Виокремлено комплексний підхід до вирішення проблем із фінансово-розрахунковою дисципліною, систематичним простроченням оплати рахунків постачальників та підрядників. Розкрито складові елементи та інструменти організаційно-методичного забезпечення процесів обліку, формування фінансової та управлінської звітності, а також управління кредиторською заборгованістю. Наведено загальну структуру кредиторської заборгованості підприємства, з виокремленням трьох основних ознак: за терміновістю оплати, за важливістю оплати та за умов загальної оплати. Для відображення інформації в розрізі видів кредиторської заборгованості рекомендовано використання рахунків третього порядку. Визначено, що аналітично-контрольна складова займає провідну позицію в механізмах управління кредиторською заборгованістю підприємства та сприяє вчасному її погашенню в умовах кризи. З метою ефективного контролю своєчасного погашення зобов'язань та управління кредиторською заборгованістю запропоновано шаблон документу-таблиці для систематизації даних про заборгованість в розрізі договорів, термінів її погашення. Виокремлено методичний інструментарій аналізу зобов'язань. Запропоновано шляхи удосконалення процесу обліку кредиторської заборгованості, що сприятиме своєчасному, достовірному та в повному обсязі відображенню даних, формуванню та наданню інформації представникам системи управління для прийняття рішень. Зазначено переваги обміну документів в електронному вигляді в умовах діджиталізації бізнес-процесів, зокрема, процесу узгодження, підтвердження замовлень, їх логістики, електронне отримання рахунків (інвойсів) та підтвердження їх оплати. Описано моделі вибору постачальників та напрями оптимізації обробки даних про кредитора, які націлені на створення образу надійного та відповідального бізнес-партнера, а також налагодженні усіх процесів управління кредиторською заборгованістю на підприємстві.*

Ключові слова: зобов'язання, кредиторська заборгованість, аналіз, контроль, управління, невизначеність.

Skliaruk Iryna

i.skliaruk@knu.ua, ORCID ID: 0000-0003-1169-8443

Ph.D., Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing,

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

Huzei Nataliia

nataliia.huzei@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1594-1877

Master of Accounting and Taxation,

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND MANAGEMENT OF ACCOUNTS PAYABLE OF THE ENTERPRISE IN CONDITIONS OF INSTABILITY

Abstract. Approaches and methods of managing the accounts payable of economic entities in conditions of instability and uncertainty are presented. The analysis of the state and structure of the current accounts payable of enterprises in Ukraine is carried out. The main stages of accounting are defined, and the directions and ways of optimizing accounting processes are presented. A comprehensive approach to solving problems with financial and accounting discipline, systematic late payments of suppliers' and contractors' invoices is singled out. The constituent elements and tools of organizational and methodical support of accounting processes, formation of financial and management reporting, as well as management of accounts payable are disclosed. The general structure of the enterprise's accounts payable is presented with the three main features highlighted: by urgency of payment, by importance of payment, and by conditions of general payment. To display information in terms of types of accounts payable, it is recommended to use accounts of the third order. It is determined that the analytical and control component occupies a leading position in the mechanisms of managing the company's accounts payable and contributes to its timely repayment under the crisis. In order to effectively control the timely repayment of liabilities and manage accounts payable, a table document template is proposed for systematizing data on payables in terms of contracts and its repayment terms. The methodical toolkit for the analysis of liabilities is singled out. Ways to improve an accounting process of the accounts payable are proposed, which will contribute to timely, reliable and complete display of data, formation and provision of information to representatives of the management system for decision-making. The advantages of exchanging documents in electronic form are presented in the context of digitization of business processes, in particular, the process of agreement, confirmation of orders, their logistics, electronic receipt of bills (invoices), and confirmation of their payment. Models of supplier selection and directions for optimization of creditor data processing are described, which are aimed at creating the image of a reliable and responsible business partner, as well as establishing all processes of management of accounts payable at the enterprise.

Key words: liabilities, accounts payable, analysis, control, management, uncertainty.

JEL Classification: M41

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2022-33-11>

Постановка проблеми. За сучасних обставин суб'єкти господарювання змушені провадити свою господарську діяльність в умовах кризи, що супроводжується ризикованістю та нестабільністю. В умовах пандемії та воєнного стану створилась ситуація невизначеності, що має безпосередній вплив на здійснення господарських операцій. Це, у свою чергу, пов'язано із кризою неплатежів, яка проявляється, зокрема, у систематичному простроченні оплат.

З одного боку, відтермінована кредиторська заборгованість є нормальним явищем і дає можливість використання цих коштів на інші потреби. Однак, з іншого боку, значні обсяги кредиторської заборгованості негативно впливають на ліквідність, фінансову стійкість та на формування фінансового результату діяльності підприємства. З огляду на те, що прострочені зобов'язання призводять до зменшення показників привабливості підприємства, виникає нагальна потреба у розробці напрямів та заходів ефективного управління кредиторською заборгованістю, які будуть універсальними інструментами на підприємствах в умовах нестабільної ситуації та невизначеності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання неплатоспроможності підприємства, відсутності фінансової дисципліни є актуальним як серед багатьох вітчизняних науковців. О. В. Костюнік та О. В. Махницька зазначають, що основним джерелом погашення зобов'язань є виручка від реалізації. Саме тому своєчасне отримання сум від дебіторів є запорукою успіху погашення усіх видів кредиторської заборгованості підприємства [7].

Дослідники К. Т. Коновалова, А. С. Макарова та О. М. Рибалко зосередили увагу на питанні розрахункової дисципліни, її неефективності на підприємствах. Їх праці базувались на виокремленні головних проблем і недосконалостей системи управління кредиторською заборгованістю, а також на пошуку шляхів прискорення обороту капіталу, ефективного вивільнення тимчасово вільних коштів та своєчасному погашенню зобов'язань [5; 6].

Т. М. Ступницька та І. М. Бамбуляк розглядали питання раціональної організації і контролю кредиторської заборгованості в кризових умовах, акцентуючи увагу на тому, що платоспроможність

організації має безпосередній вплив на фінансовий стан компанії [8].

Незважаючи на значний внесок науковців та кількість їх наукових праць, враховуючи реалії сьогодення, актуальними залишаються питання щодо фінансової дисципліни, удосконалення обліку кредиторської заборгованості та розробки стратегій, які допоможуть в управлінні кредиторською заборгованістю підприємства в кризових умовах.

Постановка завдання. Мета статті полягає у визначенні основних напрямів управління кредиторською заборгованістю підприємства в умовах пандемії та воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі здійснення своєї діяльності, суб'єкти господарювання вступають у господарські відносини з контрагентами – підприємствами, установами, організаціями та фізичними особами. Така господарська діяльність підприємств пов'язана з використанням коштів, які перебувають у безперервному кругообігу. У складі джерел формування коштів підприємства значну питому вагу займають позикові кошти, зокрема, і кредиторська заборгованість, яка має значний вплив не лише на фінансовий стан підприємства, а й на господарську діяльність та інвестиційну привабливість загалом.

Останнім часом спостерігається тенденція, що позикові кошти спрямовані не на розвиток виробництва, а на погашення зобов'язань перед іншими кредиторами, що створює «боргову яму» для підприємства. Крім того, варто зазначити, що однією із характеристик фінансової кризи є стрімке зростання кредиторської заборгованості, яке супроводжується скороченням виробничої діяльності у зв'язку із недостатнім її фінансуванням.

За даними Державної служби статистики (табл. 1),

величина поточної кредиторської заборгованості підприємств протягом 2016–2020 років поступово збільшувалась, що свідчить про несвоєчасне або не в повному обсязі виконання зобов'язань контрагентами.

Наочне представлення статистичних даних наведено на рисунку 1.

Проаналізувавши дані таблиці 1, варто зазначити, що у структурі поточної кредиторської заборгованості щороку, протягом аналізованого періоду, превалює заборгованість за товари, роботи і послуги (2016 – 61,5%; 2017 – 64,2%; 2018 – 66,5%; 2019 – 67,3%; 2020 – 68,9%), тобто сума заборгованість перед постачальниками та підрядниками поступово зростала, що було зумовлено низкою чинників.

Структуру поточної кредиторської заборгованості підприємств за 2020 рік зображено на рисунку 2.

Дослідивши статистичну інформацію та наукові праці, можна стверджувати, що поступове збільшення величини кредиторської заборгованості зумовлено стрімким зростанням цін на продукцію, дестабілізацією в економічному та політичному житті країни.

Крім того, в період пандемії на COVID-19 та за умов воєнного стану, загальна виробнича активність підприємств України була скороченою, і, як наслідок, не всі підприємства (особливо суб'єкти малого підприємництва) змогли адаптуватись до нових реалій.

Саме тому, в період кризових явищ, управління кредиторською заборгованістю набуває ключового значення. Важливим аспектом є розробка стандартизованих дієвих підходів та методів, які допоможуть централізувати процеси обліку, обробки кредиторської заборгованості та формування фінансової і управлінської звітності під-

Таблиця 1

Поточна кредиторська заборгованість підприємств за 2016–2020 роки (на кінець року; млн. грн.)

№ з/п	Рік	Поточна кредиторська заборгованість	У тому числі				
			за товари, роботи, послуги	за розрахунками з бюджетом	зі страхування	з оплати праці	інша поточна кредиторська заборгованість
1	2016	2587426,8	1592478,6	86582,5	11265,7	17111,9	879988,1
2	2017	2928507,6	1880710,5	100052,0	13178,5	21861,9	912704,7
3	2018	3327258,9	2213853,5	107077,6	14336,7	26994,1	964997,0
4	2019	3486716,1	2346460,3	111054,3	16284,7	31713,3	981203,5
5	2020	3729044,4	2567783,5	116614,8	18022,1	34239,8	992384,2

Джерело: дані матеріалів [12]

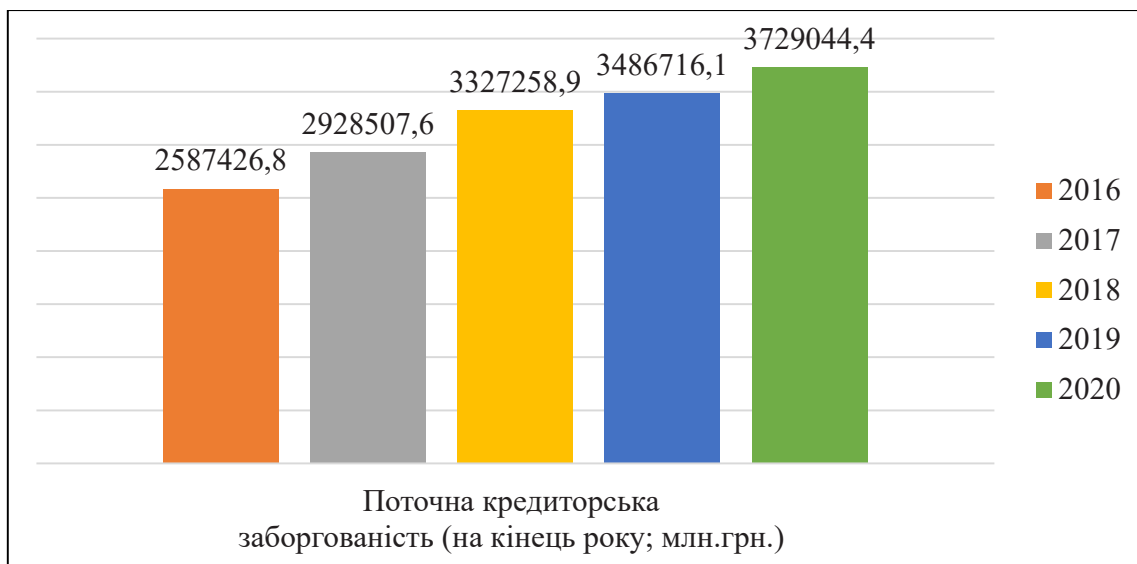

Рис. 1. Сума поточної кредиторської заборгованості підприємств України за 2016–2020 рр.
 Джерело: за матеріалами [12]

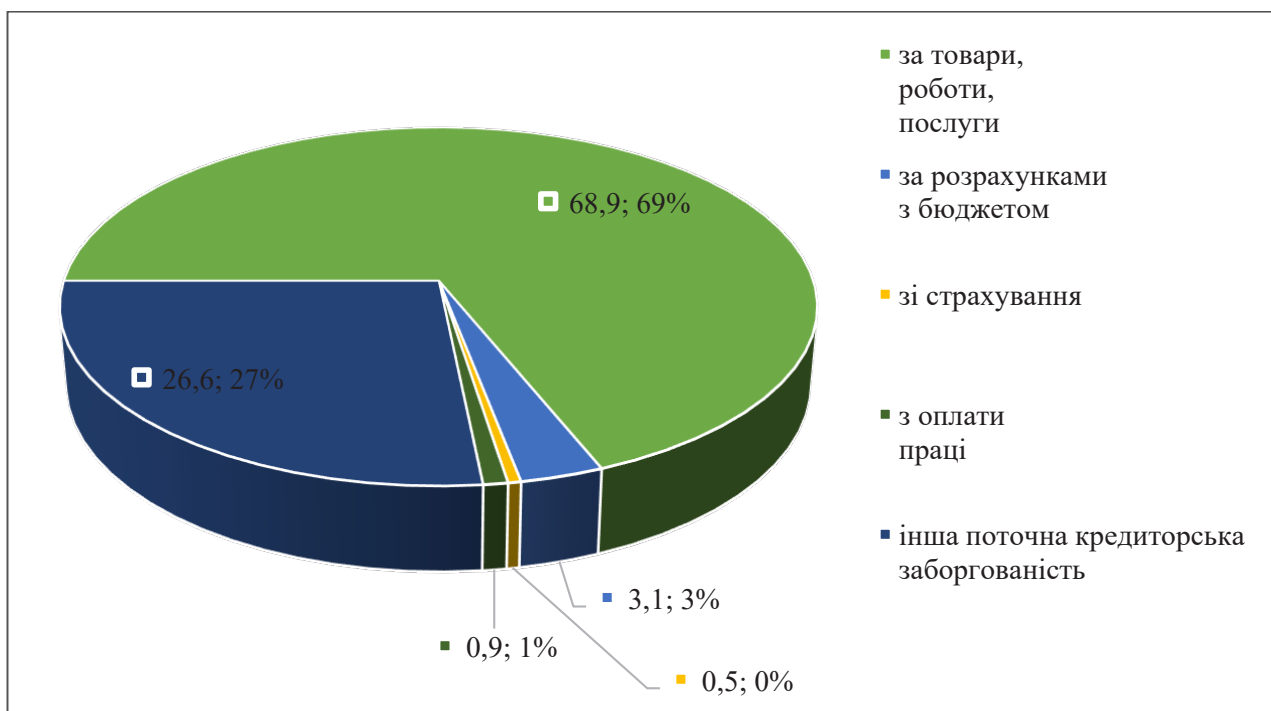

Рис. 2. Структура поточної кредиторської заборгованості підприємств за 2020 рік
 Джерело: сформовано за матеріалами [12]

приємства. Окрім того, сприятимуть розробці та запровадженню загальної практики та внутрішніх стандартів в межах підприємства, і, відповідно, на рівні топ-менеджменту контролю за їх дотриманням усіма співробітниками. У свою чергу, це створює додаткову перевагу, а саме: дозволяє виконувати більше завдань за швидші терміни та з меншою кількістю ресурсів, що в кінцевому підсумку зменшує витрати підприємства.

З метою забезпечення реалізації ефективного управління кредиторською заборгованістю, необхідно враховувати низку зовнішніх та внутрішніх чинників, що зумовлюють її виникнення та впливають на управління нею в цілому. Виокремлення напрямів та заходів, з урахуванням особливостей та масштабів діяльності, дозволить точково вирішувати ті чи інші проблеми. Однак, для досягнення максимально ефективного результату

щодо мінімізації кредиторської заборгованості, рекомендується розгляд та здійснення заходів, ґрунтуючись на комплексному підході.

Напрямок оптимізації облікових процесів, фінансової та управлінської звітності. В процесі управління кредиторською заборгованістю важливим етапом є перевірка бухгалтерських реєстрів щодо їх вчасного заповнення, оновлення та консолідації даних, а також на предмет справедливої оцінки внесеної інформації для повного відображення поточного стану кредиторської заборгованості. Відсутність або викривлення даних може призвести до певних невідповідностей, зокрема, неузгодженість між отриманням інформації про суми платежів, їх частоту та графік погашення заборгованості може завадити управлінцям обрати найбільш вигідні умови та терміни оплати постачальникам.

Однією із проблем в бухгалтерському обліку може бути відсутність аналітичного обліку щодо структури кредиторської заборгованості та термінів її погашення. Хоча саме наявність своєчасної інформації, яка подана у структурованому вигляді, є першим етапом для налагодження фінансово-розрахункової дисципліни підприємства.

В теперішніх умовах, коли на підприємстві є значний обсяг зобов'язань та нестача коштів для їх погашення, ефективним інструментом буде групування кредиторської заборгованості за ступенем критичності. Звісно, підходи у кожній компанії можуть бути індивідуальними, з урахуванням специфічних особливостей діяльності. Враховуючи досвід науковців та практиків, на рисунку 3 запропоновано загальну структуру кредиторської заборгованості підприємства.

В умовах низької ліквідності для керівництва компанії важливим є оцінка зобов'язань у фінансовій звітності. Порівняння даних про кредиторів з попередніми періодами дає можливість оцінити характер зміни кредиторської заборгованості в динаміці, платоспроможність підприємства та його фінансовий стан. Тому з метою покращення ліквідності та платоспроможності підприємства, серед завдань обліку операцій з кредиторською заборгованістю можна виокремити наступні:

- своєчасне документальне оформлення операцій;
- ведення аналітичного і синтетичного обліку поточної кредиторської заборгованості з дотриманням принципів бухгалтерського обліку;
- своєчасне і достовірне відображення розрахункових операцій у податковому та управлінському обліку;
- своєчасна взаємна звірка розрахунків з кредиторами;
- недопущення нереальної кредиторської заборгованості.

Важливим аспектом для підприємства є правильна організація синтетичного та аналітичного обліку на рахунках і в регістрах. Детальний опис синтетичного та аналітичного обліку кредиторської заборгованості у розрізі рахунків 6 класу Плану рахунків [3; 4], та запропонованої до них аналітики наведений у таблиці 2.

У Плані рахунків [4] для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками призначено рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Проте, в умовах нестачі коштів, для покриття усіх зобов'язань доцільним буде відкриття рахунків третього порядку для відобра-

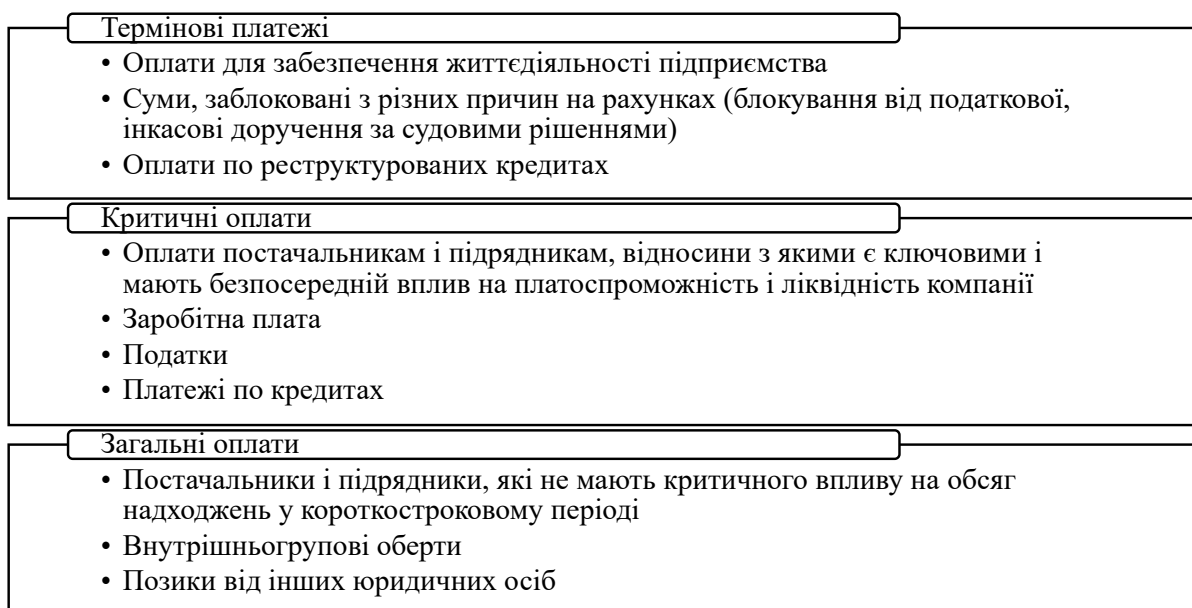

Рис. 3. Структура кредиторської заборгованості за терміновістю її погашення

Джерело: складено за матеріалами [9; 10]

Синтетичний та аналітичний облік поточних зобов'язань на підприємстві

Назва синтетичного рахунку	Аналітичний облік
60 «Короткострокові позики»	За позикодавцями (банками) в розрізі кожного кредиту (позики) окремо, за строками їх погашення
61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями»	За кредиторами та видами заборгованості
62 «Короткострокові векселі видані»	За кожним виданим векселем та за строками їх погашення
63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	У розрізі країн за кожним постачальником та підрядником, за кожним контрактом, документом на сплату, в грн. та в валюті, обумовлений в договорі
64 «Розрахунки за податками і платежами»	За видами податків
65 «Розрахунки за страхуванням»	За кожним видом зборів і відрахувань, за страхувальниками та окремими договорами страхування
66 «Розрахунки з оплати праці»	У розрізі кожного працівника
67 «Розрахунки з учасниками»	За кожним засновником та учасником, за видами виплат, за джерелами виплат дивідендів - прибуток звітного року, прибуток минулих років, резервний капітал
68 «Розрахунки за іншими операціями»	За підприємствами, організаціями, установами та фізичними особами, з якими проводяться розрахунки
69 «Доходи майбутніх періодів»	За видами доходів, датами їх утворення і визнання доходами звітного періоду

Джерело: складено з використанням [1–4]

ження інформації за видами кредиторської заборгованості:

- 63.01.1 – строк погашення до 3 місяців;
- 63.01.2 – строк погашення від 3 місяців до 6 місяців;
- 63.01.3 – строк погашення від 6 місяців до 12 місяців.

Така аналітика буде додатковим інформаційним забезпеченням на підприємстві і сприятиме дотриманню встановлених термінів оплати.

Для ефективного управління кредиторською заборгованістю та контролю своєчасності погашення зобов'язань варто на постійній основі, своєчасно та в повному обсязі заповнювати аналітику господарських операцій в розрізі контрагентів, термінів погашення та прострочення, причин виникнення тощо (табл.3). У запропонованому шаблоні таблиці систематизовано інформацію про заборгованість кожному постачальнику за договорами, термінами погашення заборгованості фактично і за графіком, що надаватиме можливість визначення платежу за кожною операцією, здійсненою з постачальниками і підрядниками, дотримання встановлених у договорах термінів постачання товарів (виконання робіт) та розрахунків з ними.

Удосконалення процесу обліку та звітності кредиторської заборгованості можна реалізувати шляхом:

- своєчасного та в повному обсязі відображення записів в журналах та регістрах обліку до закінчення звітного періоду;

- забезпечення регулярного отримання звітів-звірок для недопущення помилок та невідповідностей;

- постійного відстежування руху грошових коштів в частині здійснених платежів завдяки зваженому вибору способів оплати з метою мінімізації додаткових операційних витрат;

- своєчасного формування та надання звітності керівництву різних рівнів управління для прийняття рішень щодо розробки програми подальших заходів;

- налагодження інформаційних процесів отримання даних для їх комплексної обробки у розрізі кредиторів, сум заборгованостей, термінів їх погашення, а також визначення ступеню їх впливу на формування фінансового результату підприємства.

Іншим напрямом, який варто розглянути, є *оптимізація контролю та аналізу здійснення обліку кредиторської заборгованості підприємства*.

З цим напрямом оптимізації обліку тісно пов'язана стратегія оптимізації контролю та аналізу. Дослідження свідчать, що навіть на великих підприємствах не завжди присутня служба внутрішнього контролю. Однак, так чи інакше, ці обов'язки повинні бути делеговані (чи на окремого спеціаліста, чи головного бухгалтера, чи керівника підприємства). Це є важливим аспектом налагодження процесів управління кредиторською заборгованістю, адже дозволить вчасно виявляти можливі помилки та порушення, класифікувати їх, розробляти заходи їх оперативного

Таблиця 3

Аналітична таблиця контролю заборгованості перед постачальниками та підрядниками

№ п/п	Назва постачальника	Кредиторська заборгованість перед постачальниками та підрядниками							Сума, грн	Причини виникнення	Вжиті заходи
		Усього	За термінами погашення			З неї прострочена					
			До 3 міс	Від 3 до 6 міс	Від 6 до 12 міс	До 3 міс	Від 3 до 6 міс	Від 6 до 12 міс			
1	А	12000	10000	2000		5000	2000		7000	Нестача вільних коштів	Отримано кредит
2	Б	500			500			500	500	Помилка у реквізитах договору	Перепідписання договору

Джерело: складено на основі матеріалів [3–5; 11]

усунення, аналізувати ймовірність їх виникнення та недопущення в майбутньому.

Важливою складовою оптимізації процесів погашення кредиторської заборгованості є її аналіз. Враховуючи дослідження науковців та досвід практиків, можна виокремити наступний методичний інструментарій аналізу зобов'язань:

- вертикальний аналіз визначення частки кредиторської заборгованості в пасиві балансу та оцінка цієї частки;

- горизонтальний аналіз кредиторської заборгованості (розрахунок та оцінка темпів росту / приросту загалом щодо кредиторської заборгованості та щодо окремих її видів);

- аналіз структури кредиторської заборгованості (визначення частки кожного виду заборгованості у її загальному обсязі);

- аналіз стану (якості) кредиторської заборгованості, а саме: визначення частки простроченої кредиторської заборгованості у її загальному обсязі, а також аналіз кредиторської заборгованості за термінами її виникнення, визначення коефіцієнта покриття;

- аналіз оборотності кредиторської заборгованості (визначення періоду погашення кредиторської заборгованості в днях, коефіцієнт оборотності);

- аналіз кредиторської заборгованості за допомогою розрахунку коефіцієнта поточної заборгованості (відношення дебіторської заборгованості до кредиторської заборгованості).

Важливим кроком до впровадження ефективної системи управління кредиторською заборгованістю є виокремлення окремого напрямку – *процесу вибору постачальника*, результатом якого є створення списку надійних контрагентів, що є особливо важливим в період нестабільної економічної ситуації. Для ефективного вибору постачальника варто розробити систему критеріїв їх

відбору (історія діяльності, досвід на ринку та ділова репутація, комерційна та фінансова стабільність, надійність та гарантія, співвідношення ціни-якості та асортимент продукції, умови оплати, розвинена система логістики). В процесі переговорів з постачальниками необхідно здійснювати пошук нових привабливих можливостей щодо вигідних майбутніх домовленостей.

Зазвичай, контрагенти прагнуть швидкого врегулювання питань, тому можна застосовувати стандартні методи, такі як: дисконтування заборгованості, її реструктуризація, взаємозалік чи бартер або ж збільшення суми боргу за відстрочку.

Метод дисконтування полягає у тому, що гроші зараз дорожче грошей через невизначені терміни, а враховуючи реалії пандемії, коли компанія знаходиться в умовах невизначеності, постачальник буде згоден отримати хоча б частину суми. Реструктуризація має на меті домовленість між двома сторонами про графік платежів та виплачувати суму частинами. Менш поширеним способом є взаємозалік та бартер, для того, щоб цей варіант був успішним, постачальник повинен отримати взамін на борг будь-який товар або запаси боржника. Ще одним менш поширеним варіантом є збільшення суми боргу за відстрочку. Якщо не вдалося домовитися на попередніх умовах, то можна погодити із постачальником доплату за розстрочення платежів, залежно від того, що зараз є важливішим або критичнішим для компанії: грошові кошти чи її рентабельність.

Застосування цих підходів допоможе у контролі зобов'язань, та сприятиме створенню репутації надійного та відповідального партнера.

Також в процесі взаємодії із кредиторами важливим є здійснення діяльності в межах норм законодавства, що зумовлює виокремлення *напрямку оптимізації детального ознайомлення*

з портфоліо кредитора перед укладанням угоди. Для запобігання незаконних дій або навіть шахрайства зі сторони кредитора, що може проявлятися у викривленні інформації, її дублюванні шляхом повторного чи додаткового виставлення рахунків на оплату, необхідним є перегляд договорів постачальників, терміну їх дії та умов припинення та пролонгації. Одночасно важливим є документальне забезпечення господарських операцій. В умовах діджиталізації бізнес-процесів все більше суб'єктів господарювання здійснюють обмін документів в електронному вигляді через сервіси електронного документообігу. Зокрема, забезпечуючи електронний зв'язок з постачальниками, підприємство може отримати наступні переваги:

- комунікація з кредиторами за допомогою сучасних засобів зв'язку;
- узгодження, підтвердження замовлень та відстеження їх доставки в режимі онлайн;
- електронне отримання рахунків-фактур (інвойсів) та відповідне підтвердження їх оплати.

Сучасні інформаційні технології значно пришвидшують процеси електронної обробки документів, наприклад, сканування документального забезпечення підтвердження факту здійснення господарських операцій сприятиме мінімізації ризиків та уникненню конфліктів у відносинах з контрагентом.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. В сучасних умовах невизначеності та ризику, раціональне управління та контроль кредиторської заборгованості є дієвим інструментом для збереження ефективної роботи підприємства. Адже стан розрахунків із кредиторами має вплив на загальний фінансовий стан підприємства, його платоспроможність та інвестиційну привабливість. Основним завданням керівництва є дотримання комплексного підходу в управлінні та оптимізації кредиторської заборгованості, що сприятиме зміцненню фінансово-розрахункової дисципліни, підвищенню відповідальності підприємств за своєчасне здійснення платежів за всіма зобов'язаннями, уникнення суперечливих ситуацій з кредиторами, прискоренню обороту коштів та укріпленню позицій на ринку навіть в умовах нестабільності.

Запропоновані напрями управління кредиторською заборгованістю можуть бути ефективними інструментами підприємства в умовах нестабільної ситуації, застосування на практиці яких, сприятиме зростанню показників ліквідності, фінансової стійкості підприємства та формуванню позитивного фінансового результату діяльності, а також допоможуть знизити та подолати кризу неплатежів, що матиме прямий вплив на інвестиційну привабливість підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 10.07.2022).
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (дата звернення: 10.07.2022).
3. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0893-99> (дата звернення: 11.07.2022).
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11> (дата звернення: 11.07.2022).
5. Желніна Г. О., Рибалко О. М. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. *Актуальні соціально-економічні проблеми держави і регіонів*. Збірка матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 50-річчю факультету економіки та менеджменту ДонНТУ. Т. 2. Секція 2: Проблеми розвитку фінансів та фінансової науки (13–14 травня 2019 р., м. Покровськ) / Покровськ: ДонНТУ, 2019. С. 91–93. URL: <https://cutt.ly/CL28PDi> (дата звернення: 29.06.2022).
6. Коновалова К. Т., Макарова А. С. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. *Причорноморські економічні студії*. Вип. 34. 2018. С. 181–184. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/34_2018/40.pdf (дата звернення: 15.07.2022).
7. Костюнік О. В., Махницька О. В. Удосконалення обліку кредиторської заборгованості та методи управління нею. *Агросвіт*. № 8. 2015. С. 62–63. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/8_2015/14.pdf (дата звернення: 11.07.2022).
8. Ступницька Т. М., Бамбуляк І. М., Маркова Т. Д., Кулік Н. М. Кредиторська заборгованість підприємства: оцінка та механізми управління. *Економіка харчової промисловості*. Т. 10. Вип. 4. С. 66–78. URL: <https://journals.ontu.edu.ua/index.php/fie/article/view/1134/1201> (дата звернення: 05.07.2022).
9. Шачаніна Ю. К., Гільорме Т. В. Удосконалення організації обліку кредиторської заборгованості підприємств в умовах невизначеності. *Економіка і фінанси*. 2018. № 1. С. 18–24. URL: <https://cutt.ly/TL2DKcn> (дата звернення: 08.07.2022).
10. Accounts payable audit. Automated, 360° audit protection for compliance made easy. URL: <https://www.intellichief.com/accounts-payable-audit> (дата звернення: 14.07.2022).
11. In The Spotlight: Your Accounts Payable Process. URL: <https://info.knowledgeleader.com/in-the-spotlight-your-accounts-payable-process> (дата звернення: 14.07.2022).

12. Статистичний збірник «Діяльність суб'єктів господарювання 2020» URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/11/zb_DSG_20.pdf (дата звернення: 14.07.2022).

REFERENCES

1. The Ministry of Finance of Ukraine (2000), “National Regulation (standard) of accounting 11 “Obligations”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (accessed 10 July 2022).

2. International Financial Reporting Standards, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text (accessed 10 July 2022).

3. The Ministry of Finance of Ukraine (1999), “Instructions on the application of the chart of accounts for the accounting of assets, capital, liabilities and economic operations of enterprises and organizations”, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0893-99> (accessed 11 July 2022).

4. The Ministry of Finance of Ukraine (1999), “Chart of accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations”, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11> (accessed 11 July 2022).

5. Zhelnina, G. O. and Rybalko, O. M. (2019), “Improving the accounting of accounts payable and methods of managing it”. *Zbirka materialiv Vseukrayinskoj naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoj 50-richchuu fakultetu ekonomiky ta menedzhmentu DonNTU* [Collection of materials of the All-Ukrainian scientific-practical conference dedicated to the 50th anniversary of the Faculty of Economics and Management of DonNTU], Aktualni sotsialno-ekonomichni problemy derzhavy i rehioniv [Current socio-economic problems of the state and regions], Sektsiia 2: Problemy rozvytku finansiv ta finansovoi nauky [Section 2: Problems of development of finance and financial science],

DonNTU, Pokrovsk, Ukraine, [Online], pp. 91–93, available at: <https://cutt.ly/CL28PDi> (accessed 29 June 2022).

6. Konovalova, K. T. and Makarova, A. S. (2018), “Improvement of accounting of payables and methods of her management”, *Prychornomorski ekonomichni studii*, no. 34, pp. 181–184, available at: http://bses.in.ua/journals/2018/34_2018/40.pdf (accessed 15 July 2022).

7. Kostyunik, O. V. and Makhnytska, O. V. (2015). “Improvement of accounts payable and methods management”. *Ahrosvit*, vol. 8, pp. 62–63, available at: http://www.agrosvit.info/pdf/8_2015/14.pdf (accessed 07 July 2022).

8. Stupnytska, T.M., Bambuliak, I.M., Markova, T.D. and Kulik, N.M. (2018). “Credit indebtedness of the enterprise: evaluation and management mechanisms” *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, vol. 10. no. 4. pp. 66–78, available at: <https://journals.ontu.edu.ua/index.php/fie/article/view/1134/1201> (accessed 05 July 2022).

9. Shachanina, Yu. K. and Hilorme, T. V. (2018). “Improvement of the establishing of the credit debts accounting at the enterprises under conditions of uncertainty”, *Ekonomika i finansy*, vol. 1. pp. 18–24, available at: <https://cutt.ly/TL2DKcn> (accessed 08 July 2022).

10. Accounts payable audit. Automated, 360° audit protection for compliance made easy, available at: <https://www.intellichief.com/accounts-payable-audit> (accessed 14 July 2022).

11. In The Spotlight: Your Accounts Payable Process, available at: <https://info.knowledgeleader.com/inthespotlight-your-accounts-payable-process> (accessed 14 July 2022).

12. Statystychnyj zbirnyk “Diialnist subiektiv hospodariuvannia 2020”, available at: www.ukrstat.gov.ua (accessed 14 July 2022).

Стаття надійшла до редакції 26 липня 2022 р.